שֶׁהוּא בְּמִלּוּאוֹ צָרִיךְ תִּקּוּן (יא) עַד שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה. [ז]וְאִם יֵשׁ בַּפִּרְצָה יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת (יב) אֲפִלּוּ אֵינָהּ בְּמִלּוּאוֹ צָרִיךְ לְתַקְּנָהּ בְּצוּרַת פֶּתַח: ג [ח]מָבוֹי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וּפָרוּץ מִצַּד רְבִיעִי, (יג) הִתִּירוּ בְּלָחְיֵי (פְּרוּשׁ, תַּרְגּוּם 'הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד' לוּחָא חֲדָא) [ט]שֶׁעָבְיוּ וְרָחְבּוֹ (ט) (יד) כָּל שֶׁהוּא, שֶׁיְּעַמְּידֶנּוּ (טו) בְּפֶתַח הַמָּבוֹי וְיִהְיֶה גָּבְהוֹ (טז) עֲשָׂרָה טְפָחִים. וּמִכָּל דָּבָר שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ כָּשֵׁר, 'אֲפִלּוּ מִבַּעֲלֵי חַיִּים, [י]וּבִלְבַד שֶׁיִּקְשָׁרֶנּוּ שָׁם בַּחֲבָלִים לְכָתְלֵי הַמָּבוֹי בִּיתֵדוֹת שֶׁיּוֹצְאִים מִן הַכְּתָלִים בְּעִנְיָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִרְבֹּץ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְמַעֵט גָּבְהוֹ מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים (יז) (וַאֲפִלּוּ קָשֵׁר שָׁם אָדָם נְמֵי הָוֵי לְחִי) (אור זרוע הל' עירובין סו"ס קכג): ד (יח) [ל]אִם יֵשׁ קָצָת כֹּתֶל בְּרוּחַ רְבִיעִי, עוֹלֶה מִשּׁוּם לְחִי, * וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ (יט) רֹחַב טֶפַח: ה (כ) [מ]לְחִי דְּאִי נָשִׁיב בֵּיהּ זִיקָא לָא מָצֵי (כ) קָאֵי, (כא) לָא חָשִׁיב לְחִי:

ז מִשְׁנָה שָׁם ט"ו (ע"א). ח מִשְׁנָה שָׁם י"א (ע"ב) וּכְדִמְפָרֵשׁ לֵהּ שָׁם בַּגְּמָרָא. ט מִשְׁנָה שָׁם י"ד (ע"ב) וּכְתַנָּא קַמָּא. י שָׁם וּכְתַנָּא קַמָּא. כ טור וְכֵן כָּתַב הָרַב הַמַּגִּיד בְּפֶרֶק ט"ז (הכ"א) מִדִּין הַמְחִיצָה בְּסִימָן שס"ב סָעִיף ה' וְשָׁם צִיְּינְתִּיו. ל תּוֹסְפוֹת בְּפֶרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין (י. ד"ה ושני) וְהַגָּהוֹת מֵימוֹנִי פֶּרֶק י"ז (אות ם). מ הַגָּהוֹת אֲשֵׁר"י בְּפֶרֶק קַמָּא (סי' ט).

בְּאוּר הַלָּכָה

רֹחַב בְּאַמְצַע וּבְקָצֵהוּ הוּא קָצָר שֶׁאֵין בְּכָל מִלּוּאוֹ שָׁם רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים, [א]אֲבָל אִם כָּל הַחֶצְיָ פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים אֵין צָרִיךְ תִּקּוּן, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּבָרָיו נְכוֹנִים לְדִינָא בָּזֶה, דְּזֶה לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו לְעֵרוּבִין י"ג עמוד א' (ד"ה אי"כא): כָּתַב הָרַאֲבַ"ד, נִרְאֶה לִי כִּי פְּלִיגִי תְּנָאֵי בִּדְרַב אַחְלַי [אם מבוי פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים צָרִיךְ תִּקּוּן] דְּגוּן שֶׁהַמָּבוֹי רָחָב מִבִּפְנִים וּמִתְקַצֵּר וְהוֹלֵךְ עַד שֶׁהַפֶּתַח פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים, אֲבָל אִם הָיָה כְּתֻלוֹ קָצָר מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים דִּבְרֵי הַכֹּל מְקוֹם פְּטוּר הוּא וְאֵין צָרִיךְ כְּלוּם, עַד כָּאן, וְנִרְאִין דְּבָרָיו, עַד כָּאן לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א, וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָּ"א שָׁם (ד"ה איכא) בְּשֵׁם הָרַאֲבַ"ד וְהִסְכִּים גַּם כֵּן לְדִבְרָיו, וְאִם כֵּן לְפִי זֶה כָּל חִדּוּשׁוֹ שֶׁל רַבִּי אַחְלַי דִּמְקַל בְּמִבּוֹי שֶׁהוּא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים, אֵינוֹ רַק בְּמִבּוֹי שֶׁהוּא רָחָב בְּכֻלּוֹ אֶלָּא שֶׁהוּא מִתְקַצֵּר סְמוּךְ לְפֶתַח, וְאִשְׁמְעִינָן דְּאַף בָּזֶה לֹא הַצְרִיכוּ חֲכָמִים תִּקּוּן, וּלְפִי זֶה כִּי מַקְשִׁינַן בַּשַּׁ"ס אַהָא דְּשִׁמּוּאֵל מֵהָא דְּרַב אַחְלַי וּמְשַׁנְּינַן דְּרַב אַחְלַי בְּמִבּוֹי אֲבָל בְּחָצֵר מְחֻמְרִינַן אֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מֵאַרְבָּעָה, מִסְתַּבְּרָא דִּלְא מְחַמְרִינַן בְּחָצֵר אֶלָּא בְּגוֹנָא דְּקָמְיְרֵי רַב אַחְלַי בְּמִבּוֹי, דְּהֵינוּ הֵיכִי שֶׁכְּלּוֹ הוּא רָחָב אֶלָּא שֶׁכְּסוּפוֹ מִתְקַצֵּר, וְכֵן מְחֻמְרִינַן בְּחָצֵר כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים בְּכֻלּוֹ יֵשׁ בּוֹ שִׁעוּר אַרְבָּעָה, אֲבָל הֵיכִי שֶׁאֵין בְּכֻלּוֹ מְקוֹם אַרְבָּעָה אֵין סְבָרָא לְהַחְמִיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַאֲבַ"ד לְעִנְיַן מְבוֹי דְּלֵיכָּא מֵאן דְּפָלֵיג לְהַחְמִיר בְּכֻלּוֹ זֶה, דְּכֹל שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבָּעָה הוּא מְקוֹם פְּטוּר, כְּמוֹ כֵן יֵשׁ לוֹמַר לְעִנְיַן חָצֵר שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַחְמִיר בְּכֻלּוֹ זֶה שֶׁהוּא מְקוֹם פְּטוּר, וּמַה שֶּׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק"א) [כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף כ"ח] הֵינוּ מַה שֶּׁכָּתַב שָׁם בְּעִצְמוֹ בְּסָעִיף קָטָן כ"ט דְּמִיירֵי שֶׁפְּתִחְתּוֹ הוּא קָצָר אֲבָל בְּתוֹכוֹ רָחָב הַרְבֵּה, וְכַוָּנָתוֹ שָׁם לְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א וְהָרַאֲבַ"ד הַנַּ"ל, דְּאִלּוּ רָחַב פְּנִימֵי עִם פְּתִחְתּוֹ כְּשָׁוֶה, אֲפִלּוּ רָחָב שְׁלֹשָׁה טְפָחִים אֵין צָרִיךְ כְּלוּם אֲפִלּוּ לְדַעְתָּ רִאשׁוֹנָה. וְהָאַחֲרוֹנִים לֹא הִתְבּוֹנְנוּ הֵיטֵב בִּדְבָרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם וְלָכֵן הִשִּׁיגוּ עָלָיו דְּאִשְׁתְּמִיטְתֵּיהּ סוּגְיָא עֲרוּכָה, וּמִצָּאתִי בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ה) וּבְכֻמָּה מְגַדִּים (סק"א) וּבְפִרְי מְגַדִּים (א"א סק"א) שֶׁכָּתְבוּ בְּפָרוּשׁ(ו) כְּדִבְרֵינוּ, אֶלָּא שֶׁלֹּא רָאוּ דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיטְבָּ"א וְעַל כֵּן לֹא קָבְעוּ מִסְמָרוֹת בָּזֶה, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר בֵּית מֵאִיר שֶׁהִסְכִּים גַּם כֵּן לְדִבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם מִשּׁוּם הָרַשְׁבָּ"א וְהָרִיטְבָּ"א הַנַּ"ל וְכָתַב גַּם כֵּן שֶׁכְּתָבוּ כֵּן לְדִבְרֵי הָאַחֲרוֹנִים, וְעַיִן לְקַמָּן בְּסָעִיף כ"ח וּבְמַה שֶּׁכָּתְבוּ שָׁם:

ד * וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא בּוֹ רֹחַב טֶפַח. הַמְחַבֵּר אָזַל לְשִׁיטָתוֹ דְּפָסַק לְעֵיל גַּם לְעִנְיַן

גַּם כֵּן כָּשֵׁר וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"א עַיֵּן שָׁם: (יט) רֹחַב טֶפַח. עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה: ה (כ) לְחִי דְּאִי נָשִׁיב וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין כְּשָׁעוֹשִׁין צוּרַת הַפֶּתַח, דְּלֹא עָדִיף מֵהָכָא כְּמוֹ שס"ב סָעִיף א': (כא) לֹא חָשִׁיב לְחִי. נִרְאֶה לִי דְּאִם הַלְּחִי לְמַטָּה אֵינוֹ מִתְנַעֲנֵעַ כְּגוֹן מַפִּילוֹ לָאָרֶץ אֶלָּא מְנִידוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן שס"ב סָעִיף א':

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

נִשְׁתַּיֵּר מֵהַכָּתֶל שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כֹּל שֶׁהוּא מְעוּט לְגַבֵּי הַפִּרְוָץ צָרִיךְ תִּקּוּן, אֶלָּא (ג) אָתֵי לְאַפּוּקֵי הֵיכִי דְּהָעוֹמֵד מֵרֻבָּה דְּבָזֶה קַיְמָא לַן דְּרֻבּוֹ כְּכֻלּוֹ וְהָוֵי כִּסְתוּם, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַחְזִיק אַרְבָּעָה טְפָחִים, כֹּל שֶׁהוּא מַשֶּׁהוּ יוֹתֵר מֵהַפִּרְוָץ סָגֵי: (יא) עַד שֶׁיְּהֵא בָּהּ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה. פְּרוּשׁ, שֶׁיִּתְקַן הַפִּרְצָה בְּמִקְצָת וְלֹא יִשְׁתַּיֵּר אֶלָּא פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דְּאָז הָוֵי כְּלָבוּד, וְכָל שֶׁכֵּן אִם הַפִּרְצָה לֹא הָיָה אֶלָּא פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה (ד) דְּאֵין צָרִיךְ שׁוּם תִּקּוּן מִטַּעַם זֶה: (יב) אֲפִלּוּ אֵינָהּ בְּמִלּוּאָהּ. הַאי לִישְׁנָא לָאו דַּוְקָא, (ה) דַּאֲפִלּוּ הָעוֹמֵד מֵרֻבָּה עַל הַפִּרְוָץ גַּם כֵּן אָסוּר, (ו) דִּכְאִלּוּ נִפְרַץ כָּל הַכֹּתֶל דְּמֵי. וְצוּרַת הַפֶּתַח מַהֲנֵי (ז) אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִיא בְּמִלּוּאָהּ: ג (יג) הִתִּירוּ בְּלָחְיֵי. וְאַף דִּבְחֻצֵּר בָּעְיְנַן דַּוְקָא פַּס רֹחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים, הָכָא הַקִּלּוּ חֲכָמִים. וְהַטַּעַם, שֶׁכֹּל שֶׁהוּא עֲשׂוּי יוֹתֵר לְדִירָה וּלְתַשְׁמִישֵׁי הָצָנַע, צָרִיךְ מְחִיצוֹת יוֹתֵר גְּמוּרוֹת, וּלְפִיכָךְ הַחֲצֵרוֹת שֶׁדַּרְכָּן שֶׁל בַּעֲלֵי בָּתִּים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן יוֹתֵר בְּתַשְׁמִישֵׁי הָצָנַע וְלֶאֱכֹל, צְרִיכוֹת מְחִיצוֹתַיִן לִהְיוֹת יוֹתֵר גְּמוּרוֹת שֶׁיִּהְיֶה שָׁם רְשׁוּת הַיָּחִיד עֲלֵיהֶן מֵהַמְּבוֹאוֹת שֶׁאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶן בְּתַשְׁמִישֵׁי הָצָנַע, וּלְפִיכָךְ דֵּי בְּמָבוֹי בְּלָחְיֵי. וְעַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף כ"ו שֶׁזֶּהוּ דַּוְקָא כְּשֶׁאֵין רָחָב פְּתִחְתּוֹ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר אַמּוֹת, וְעוֹד פָּרָטִים עַיֵּן שָׁם: (יד) כָּל שֶׁהוּא. אֲפִלּוּ פָּחוֹת מֵאַצְבַּע [אַחֲרוֹנִים]: (טו) בְּפֶתַח הַמָּבוֹי. עַיֵּן לְקַמָּן סָעִיף ל"א: (טז) עֲשָׂרָה טְפָחִים. מְרֻוָּחִים וְלֹא מְצֻמָּצָמִים [חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר (בהגהות לשו"ע)]. וַעֲשָׂרָה טְפָחִים מַהֲנֵי (ח) אֲפִלּוּ לְמָבוֹי שָׁגָבוֹהַּ עֶשְׂרִים אַמָּה: (יז) וַאֲפִלּוּ קָשַׁר וְכוּ'. וּמַיְרֵי (ט) שֶׁלֹּא הוֹדִיעוֹ שֶׁהֶעֱמִידוֹ לְשֵׁם לְחִי, אִם כֵּן בְּדַאֲי יָלֵף לוֹ שֶׁלֹּא יַעֲמֹד שָׁם כָּל הַיּוֹם, לָכֵן בָּעְיְנַן דַּוְקָא כָּשֵׁר. [י]וְיֵשׁ מַחְמִירִין אֲפִלּוּ (י) בְּהוֹדִיעוֹ, שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֵלֵךְ מִשָּׁם: ד (יח) אִם יֵשׁ קָצָת כֹּתֶל וְכוּ'. אַף דְּלֹא נַעֲשָׂה לְשֵׁם לְחִי, קַיְמָא לַן דְּלִחְיֵי הָעוֹמֵד מֵאֲלֵיו עוֹלֶה לְשֵׁם לְחִי, וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁעוֹשִׁין צוּרַת הַפֶּתַח [תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]. וַאֲפִלּוּ (יא) אֵין הָרוּחַ מְנַדְנֶדֶת כְּלָל, כֵּיוָן שֶׁהוּא חָשִׁיב לְחִי. נִרְאֶה לִי דְּאִם הַלְּחִי לְמַטָּה אֵינוֹ מִתְנַעֲנֵעַ כְּגוֹן שֶׁקְּבוּעִין בְּמִסְמְרִים אֵצֶל הַכֹּתֶל אוֹ שֶׁקְּשׁוּרִים הֵיטֵב, וְרַק בְּגַבֵּהּ טָפָחִים, כְּגוֹן שֶׁקְּבוּעִין בְּמִסְמְרִים אֵצֶל הַכֹּתֶל אוֹ שֶׁקְּשׁוּרִים הֵיטֵב, וְרַק בְּגַבֵּהּ לְמַעְלָה הֵם מִתְנַעְנְעִין עִם הַקָּנֶה שֶׁעַל גַּבֵּיהֶן, גַּם כֵּן לֹא מַהֲנֵי, דִּנְתַבַּטֵּל מַהֵן שֵׁם צוּרַת הַפֶּתַח, וְרַק יֵשׁ לָהֶן שֵׁם לְחָיַיִם לְבַד. אָמְנָם לְפִי מַה שֶּׁהִסְכִּים בְּסֵפֶר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּסוֹף סִימָן שס"ב (ס"ק כא) דְּהַקָּנֶה שֶׁעַל גַּבֵּיהֶן אֵין לְהַקְפִּיד אִם הוּא מִתְנַעֲנֵעַ וְרַק שֶׁלֹּא יִנָּטֵל לְגַמְרֵי עַל יְדֵי הָרוּחַ, גַּם בָּזֶה יֵשׁ [לְהִכָּשִׁיר אִם עֲשָׂרָה טְפָחִים הַמְּחוּבָּרִים אֵין מִתְנַעֲנְעִים, וּמַה שֶּׁהַלְּחָיַיִם מִתְנַעֲנְעִים לְמַעְלָה, דַּל לָהֶן כְּאִלּוּ אֵינוֹ, גַּם כֵּן מִתְכַּשֵּׁר עַל יְדֵי הַקָּנֶה שֶׁלְּמַעְלָה דְּמִהְנֵי אֲפִלּוּ רְחוֹק כְּמָה אַמּוֹת גַּבֵּהּ מֵהַקָּנִים שֶׁבִּצְדָדִים, וְכַנַּ"ל בְּסוֹף סִימָן שס"ב. אָמְנָם מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה, אִם הַקָּנֶה שֶׁלְּמַעְלָה קָצָר מֵרֹחַב הַמָּבוֹי כְּגוֹן שֶׁרֹּחַב הַמָּבוֹי הוּא י"ב אַמָּה וְהַקָּנֶה שֶׁלְּמַעְלָה הוּא רַק עֲשָׂרָה אַמָּה וְהַקָּנִים שֶׁבִּצְדָדִים עוֹמְדִים בִּשְׁפוּעַ קָצָת וּמִתְקַשֵּׁר הַקָּנֶה הַקָּצָר עַל גַּבֵּיהֶן, בָּזֶה יֵשׁ לְכָאוֹרָה לְהִסְתַּפֵּק אִם הַקָּנִים שֶׁבִּצְדָדִים מִתְנַעֲנְעִים אִם מֵהָנֵי, דְּהָכָא אִם תֹּאמַר דִּל הַחֵלֶק שֶׁלְּמַעְלָה מֵהַקָּנִים כְּאִלּוּ אֵינוֹ, לֹא תֶּהֱנֵי תּוּ הַקָּנֶה שֶׁעַל גַּבֵּיהֶן, אוֹ אוּלַי כֵּיוָן דְּעִקַּר הַמְּחִצָּה שֶׁהוּא י' טְפָחִים הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בְּחִזְקָה וְאֵינָם מִתְנַעֲנְעִים, לֹא אִכְפַּת לָן אִם הָעֶדֶף שֶׁל הַמְּחִצָּה מִתְנַעֲנֵעַ, וְנִגְרָר הָעֶדֶף כְּתַר עִקַּר הַמְּחִצָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

בֵּאוּר הַמִּשְׁנָה

קָנֶה הַפָּסוּל מִפְּנֵי הָרוֹאִים. כְּגוֹן הַגְּדוֹלָה בְּשֵׁם הָרַאֲ"ם (ח"ב סי' כה), וְעַיֵּן ט"ז (סק"ד): ג (ט) כָּל שֶׁהוּא. אֲפִלּוּ פָּחוֹת מֵאֲצְבַּע. בַּ"ח, מְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): ה (כ) קָאֵי. וַאֲפִלּוּ אֵין הָרוּחַ מַפִּילוֹ אֶלָּא מְנִידוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַ"י שִׁ"ן סִימָן שס"ב (סעיף א):

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] וּבְשו"ע הָרַב (ס"ד) לֹא חִילֵק בָּזֶה, וְנִרְאֶה דְּעָתוֹ, שֶׁגַּם כְּשֶׁתּוֹךְ הַחֵצֶר פְּחוֹת מִד' טְפָחִים צָרִיךְ תִּיקּוּן. **ב]** וּבְשו"ע הָרַב (ס"ה) נָקַט שֶׁאִם הוֹדִיעוֹ שֶׁמֵּעֵמִידוֹ לְשֵׁם לְחִי אֵין חוֹשְׁשִׁים שֶׁיִּלֵּךְ לוֹ.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ו (כב) * צָרִיךְ שֶׁלֹּא יֶהֱא (כג) הַלָּחִי רָחוֹק מִן הַכֹּתֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים: ז (כד) לָחִי אֶפְלּוּ שְׁבָרִים וְשִׁבְרֵי שְׁבָרִים (כה) כְּשֵׁרִים בּוֹ. הַגָּהּ: (כו) וְלָכֵן עוֹשִׂין לָחִי (ג) [ג] מִפִּיד טָחוּי בַּכֹּתֶל, וּבִלְבַד שֶׁיְּהֵא (כז) שֶׁלֹּא יִתְמַחֶה (כח) יוֹתֵר מִדַּאי). ס הַגָּהוֹת פְּרָק י"ז (שבת אות ג).

ג הָרַב רַבֵּנוּ יְהוֹנָתָן בְּפֶרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין (ג. ד"ה

בֵּאֵר הֵיטֵב

ז (ג) **מפיד.** וְכָתַב הַשַּׁ"ז (סק"ד), עַל כָּל פָּנִים בְּצַי דִּלְהֲוֵי בְּהַאי מְחוּי קְצָת דְּכַר מִמָּשׁ וְעָב קְצָת, וְלֹא סָגֵי בְּמַרָאָה הַסִּיד שֶׁנִּכְנַס עַל הַכֹּתֶל לְחוּד, וְעַל כָּל פָּנִים בְּצַי שֶׁיְּהֵא עָב כְּחוּט הַסְּרָבָל, וְרָאִיתִי מוֹרֶה אֶחָד שֶׁצִּוָּה לִרְשֹׁם בְּכֹתֶל בְּמָקוֹם לְחִי בְּמִין צִפֹּר לְבֶן שְׁקוֹרִין קְרֵי"ד וְטָעָה מְאֹד בָּזֶה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, עַיֵּן. וְעַיֵּן בְּשִׁיְרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגהות ב"י אות ג) שֶׁהֶעֱלָה דְּלְחִי מִפִּיד מְחוּי מִהֲנֵי אֶפְלּוּ לְצוּרַת פֶּתַח דְּכָעֵי קָנָה מִכָּאן וְקָנָה מִכָּאן וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן אִם עָשָׂה לְחִי מִכָּאן וְלְחִי מִכָּאן מִפִּיד מְחוּי וְקָנָה עַל גַּבֵּיהֶן מִכָּאן לְצוּרַת פֶּתַח, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן כָּתַב הַשַּׁ"ז (שם) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן בְּתִשׁוּבַת שְׁבוּת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ז [ג] **מפיד.** עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב וְעַיֵּן בְּשׁוּ"ת נוֹדָע בִּיהוּדָה מַהֲדוּרָה תִּנְיָנָא סִימָן י"ג בְּצוּרַת הַפֶּתַח שֶׁהַקּוֹרָה שֶׁלְּמַעְלָה נִתּוּנָה בְּצַד אֶחָד עַל הָאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, לֵית לָן בָּהּ, אַף לֹא יִהְיֶה מָנוּחַ עַל עֵבִי הַכֹּתֶל מַמָּשׁ, דְּבְכָל כֹּתֶל לֹא מֶהֲנֵי שִׁיְּהֵא עוֹלֶה בְּמָקוֹם קָנֶה שֶׁל צוּרַת הַפֶּתַח אִם לֹא שֶׁיֵּשׁ אֵיזֶה דָּבָר בּוֹלֵט מִן הַכֹּתֶל, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּמָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן כ"ח עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁקָּבוּעַ בְּמִסְמֵר אוֹ שֶׁקָּשׁוּר הַיֵּטֵב לְהַכֹּתֶל וּמַחֲמַת זֶה אֵינוֹ מִתְנַעְנֵעַ עַד מָשָׁךְ גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים, וְרַק לְמַעְלָה הוּא מִתְנַעְנֵעַ עַל יְדֵי הָרוּחַ מִפְּנֵי רֹב גָּבְהוֹ, כָּשֵׁר, דְּדַל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה נִשְׁאָר גַּם כֵּן שִׁעוּר לְחִי: ו (כב) **צָרִיךְ שֶׁלֹּא יֶהֱא.** יֵשׁ אוֹמְרִים (יב) שֶׁהַטַּעַם מִשּׁוּם דְּאָתֵי אֲוִירָא דְּהַאי גִּיסָא וּדְהַאי גִּיסָא וּמְבַטְּלִין לֵיהּ, וּלְפִי זֶה אִם הַלָּחִי הָיָה רָחָב יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים, כָּשֵׁר אַף שֶׁהַלָּחִי הָיָה רָחוֹק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִן הַכֹּתֶל, דְּהָא הֲוֵי עוֹמֵד מֻרְבֶּה עַל הַפָּרוּץ שֶׁבְּצִדּוֹ וּבִכְלוֹן זֶה לֹא אָמְרִינַן אֲתֵי אֲוִירָא וּמְבַטֵּל לֵיהּ. (יג) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָל גַּוְנֵי צָרִיךְ לִהְיוֹת הַלָּחִי בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים לַכֹּתֶל, (יד) וְיֵשׁ לְהַחְמִיר: (כג) **הַלָּחִי.** וְהֵיכִי שֶׁקּוֹבֵעַ צוּרַת הַפֶּתַח לְמִבּוֹי, דַּעַת הָרַבָּה מַהַפּוֹסְקִים שֶׁאֵין צָרִיךְ לְדַקְדֵּק שֶׁיְּהֵא בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים לַכֹּתֶל, דְּצוּרַת הַפֶּתַח מְחִיצָה גְּמוּרָה הִיא, (טו) וְיֵשׁ פּוֹסְקִים דְּסִבִירָא לְהוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין צוּרַת הַפֶּתַח לְלָחִי לְעִנְיָן זֶה. וּבִשְׁעַת הַדְּחָק (יז) יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל. וְאִם יֵשׁ אַרְבָּעָה טְפָחִים בֵּין צוּרַת הַפֶּתַח לְהַכֹּתֶל, דַּעַת הַחַיֵּי אָדָם לְהַתִּיר אֲפִלּוּ בְּלֹא לָחִי אֲצָל הַכֹּתֶל, וּלְדִידִי צָרִיךְ עִיּוּן גַּם בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁבֵּרַרְתִּי בְּבֵאוּר הֲלָכָה, וּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי נָכוֹן לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ בְּרָחוֹק שְׁלֹשָׁה טְפָחִים מִן הַכֹּתֶל: ז (כד) **לָחִי, אֲפִלּוּ שְׁבָרִים וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מְדֻבָּקִים. וּבִלְבַד שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד בְּרוּחַ מְצוּיָה (סעיף ז)]. וּלְאַפּוּקֵי (יח) קוֹרָה דְּבְעִינַן דָּרוֹק שְׁתִּהְיֶה חֲזָקָה כְּדֵי לְקַבֵּל אֲרִיחַ וּכְדִלְקַמָּן בְּסָעִיף י"ז: (כה) **כְּשֵׁרִים בּוֹ.** וְהוּא הַדִּין אֲבָנִים (יט) הַיּוֹצְאִים מִן הַכֹּתֶל וּמַבְדָּלִים זוֹ מִזּוֹ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים הֲוֵי לָחִי מַמָּשׁ, וְהוּא שֶׁיְּהֵא בֵּין כָּלָן גְּבוֹהַּ עֲשָׂרָה טְפָחִים: (כו) **וְלָכֵן עוֹשִׂין לָחִי וְכוּ'.** דְּלֹא גָּרַע (כ) מִשְּׁבָרִי שְׁבָרִים דְּמַתָּר בְּלָחִי. וְהוּא הַדִּין לְעִנְיָן (כא) צוּרַת הַפֶּתַח דְּבָעִינַן שֶׁיַּעֲשֶׂה לְחָיַיִם מִכָּאן וּמִכָּאן, אִם יָרָא שֶׁיִּפֵּילֵם הָרוּחַ (כב) מֻתָּר לַעֲשׂוֹתָן עַל יְדֵי סִיד מְחוּי מִכָּאן וּמִכָּאן וְהַקָּנֶה שֶׁלְּמַעְלָה יְהֵיהּ מְכֻוָּן עַל גַּבֵּיהֶן. וּמִכָּל מָקוֹם בָּעִינַן שֶׁיְּהֵיהּ בּוֹ מַמָּשׁוּת קְצָת עַל כָּל פָּנִים כְּחוּט, אֲבָל מַרְאֵה סִיד לְבַד אוֹ רֹשֶׁם בְּנָתָר שְׁקוֹרִין קְרֵי"ד אוֹ שְׁאָר צֶבַע, לֹא מֶהֲנֵי [ט"ז (סק"ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (כז) **שֶׁלֹּא יִתְמַחֶה יוֹתֵר וְכוּ'.** הֵיכִי (כג) עַל יְדֵי כְּלָבִים וַחֲזִירִים שֶׁרְגִילִים לְהִתְחַכֵּךְ בַּכְּתָלִים וּמוֹחֲקִין מִן הַכְּתָלִים אֶת מְחוּי הַסִּיד הַסָּמוּךְ לָאָרֶץ וְאַז לֹא מֶהֲנֵי שׁוּב לֹא לְלָחִי וְלֹא לְצוּרַת הַפֶּתַח: (כח) **יוֹתֵר מִשְּׁלֹשׁ לָאָרֶץ.** הַאי לִשְׁנָא לָאו דַּוְקָא, דַּאֲפִלּוּ נִמְחֶה רַק

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ו (יב) שלטי גבורים בשם ריא"ז (עירובין ג.), ובסמ"ק בית מאיר מצדד להלכה כמותו, עַיֵּן שָׁם: (יג) מגן אברהם (סק"ה) בשם התוספות (ו: ד"ה ותושלה). ולדידיה, כל הפוסקים דסבירא להו בסעיף ל"ד דצריך לעשות לחי או קורה בסוף הפס, סבירא להו כהתוספות, וכן בסמ"ק בכור שור (עירובין יא:) ובחדושי רבי עקיבא איגר (בגליון שו"ע) סבירא ליה כדעת התוספות, ולדברי התוספות על כרחך השעם משום דהוה ליה מחצה שהגדיים בוקעין בה ועל כרחך פסול בכל גוני וכפשטיה דהש"ס, וכן משמע ברבנו חננאל (שם) [וכן ברי"ף (עירובין ד.) מוכח כן להמעיין, ואי לאו הכי למה לו לומר מימרא דרבא ואפלו לרבן שמעון בן גמליאל וכו' הא אנן לא קיימא לן כוותיה], ואף דבעלמא גבי עומד מרובה על הפרוץ לא משתחינן בהמה שהגדיים בוקעין בה, על כרחך דהכא גבי תקון לחי שאני: (יד) ועיין בשלטי הגבורים (סק"ח) שגם הוא מסיק על דין זה בעיניך עיין: (טו) תוספת שבת (סק"ו) וישועות יעקב (סק"ה) (כלל מח ס"ק א) ובית מאיר ושו"ת שבסוף שלחן ערוך הרב סימן ג' ושו"ת גזר אריה סימן קל"ח ובראש בלם הריטב"א בחדושיו (ח: ד"ה בעינא), ועיין בחדושי הרשב"א (שם ד"ה בעינא): (טז) בכור שור בחדושיו על ערובין (יא:) והפרי מגדים (א"א סק"ה) ובית שלמה חלק א' סימן מ"א ותשובות ארי' בי עלאי חלק ארח חיים (סי' ד) והשערי תשובה לקמן בסעיף כ"ו [ובספר מקור חיים מסכים לקסל דוקא כשאני הנגים רחוקים מכותל אבל לא כשאחד רחוק מכותל], וכן בספר החיים (ד"ה עוד ראיתי לבאר) מצדד להחמיר בשהערוב נעשה

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (ס"ו) הצריך שישתייר שיעור טפח [וכמו לענין חצר].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah